

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ НАРОДОЗНАВСТВА

УХВАЛЕНО
Вченою радою Інституту народознавства

« 30 » грудня 2024 р., протокол № 12.

Голова Вченої ради

акад. Степан ПАВЛЮК

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДО АСПІРАНТУРИ ЗІ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 032 "ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ"**

на здобуття ступеня доктора філософії
третьій освітньо-науковий рівень вищої освіти

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 03 ГУМАНІТАРНІ НАУКИ
ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА «ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»

ЛЬВІВ — 2024

ПЕРЕДМОВА

Фахове вступне випробування зі спеціальності 032 Історія та археологія складається вступниками до аспірантури після успішного проходження додаткового вступного випробування (за необхідності).

Фахове вступне випробування передбачає оцінку спеціалізованих концептуальних знань зі спеціальності 032 Історія та археологія, що включають сучасні наукові навички у сфері професійної діяльності історика і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичного осмислення проблем як в історії та археології, так і на межі гуманітарних наук. Додатковою складовою вступного випробування зі спеціальності є захист вступником дослідницької пропозиції.

Блок.1. ЕТНОЛОГІЯ ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ ЕТНОЛОГІЇ. МЕТОДИКА І МЕТОДИ ЕТНОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Терміни «етнографія» (1607), «етнологія» (1784), «народознавство», «народопис», «volkskunde» та «volkerkunde» (Німеччина), культурна антропологія (США), соціальна антропологія (Англія). Етнологія як наука про етногенез, етнічні процеси, стереотипи, культуру і побут етносів-народів (виникнення, функціонування, розвиток). Основні завдання етнологічної науки. Стаціонарні, довготривалі експедиції та кабінетні дослідження. Матеріали етнографічних експедицій, музейні зібрання, писемні та зображувальні матеріали. Зв'язки етнології з іншими науками: історією, археологією, географією, фольклористикою, соціологією, демографією, генетикою тощо. Суміжні дисципліни: етногеографія, етнолінгвістика, етнопсихологія та ін. Застосування методу безпосереднього спостереження при зборі польових матеріалів. Методи опитування: усні, письмові, інтерв'ю, анкетування. Методика фіксації польових матеріалів. Зошити польових матеріалів, щоденники, питальники, анкети, малюнки, фотографії, аудіо- та відеоматеріали. Підготовка етнографічних матеріалів до фондування. Описи предметів, звіти. Поповнення банку даних для обчислювальної техніки та комп'ютерів. Використання різноманітних методів дослідження: порівняльно-історичного, типологічного, методу комплексного аналізу, кількісної характеристики, реконструктивного методу та ін. Типи експедиційних досліджень. Метод картографування явищ народної культури. Ареальні дослідження. Використання в етнології даних географії, демографії, статистики.

ОСНОВНІ ЕТНОЛОГІЧНІ ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ

Народ. Різні значення терміна. Етнос. Біологічна концепція Л. Гумільова. Сучасне визначення етносу як динамічних людських спільностей, що мають самоназву, усвідомлення єдності, подібну культуру і спосіб життя та етнічні стереотипи. Етнографічні зони. Субетноси. Етнографічні групи. Основні властивості (риси і ознаки) етносів. Спільність мови, території, особливості побуту й культури, національна самоідентифікація. Етніміми, політоніми. Ментальність. Нація. Різні трактування визначення нації. Три етапи формування націй: академічний, культурний, політичний. Культура (матеріальна і духовна). Національна культура (традиційна і професійна). Побут як спосіб задоволення матеріальних і духовних потреб людей. Етногенез. Етнічні процеси (консолідація, асиміляція, інтеграція, парціація, сепарація, дисперсизація). Етнічні і національні групи (меншини).

ІСТОРІЯ ЕТНОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Нагромадження знань про різні народи в Стародавній Греції та Римі. Геродот (484–425 рр. до н.е.) та його «Історія», Гіппократ (460–377 рр. до н.е.) та його трактати «Про повітря воду і місцевість». Перші антропо-логічні характеристики народів. Аристотель (IV ст. до н.е.) і його теорія про вплив навколишнього середовища на розвиток народів, Лукрецій Кар (I ст. до н.е.) і його висновки про зміну кочового життя осілим, про заміну формацій від кам'яного до бронзового та залізного віку. Висновки Страбона (63 рр. до н.е. – 19 рр. н.е.) про генетичну родинну схожість людей. Праця Тацита (I ст. н.е.) «Германія» та Йордана (VI ст. н.е.) «Історія готів». Етнографічні знання в Європі в епоху середньовіччя. Географічні відкриття та збагачення знань з етнології. «Мандрівки» Марко Поло. Відкриття Колумбом Америки (1492), Васко да Гамою – морського шляху

до Індії (1498). Перша кругосвітня подорож Магеллана (1519–1521 рр.). Наукові дослідження Джеймса Кука 1768–1779 рр. Просвітництво і його вплив на розвиток етнологічних знань. Становлення етнології як науки (60-70-ті рр. XIX ст.). Етнологічні науки і напрямки. Міфологічний напрям в етнології (брати Я. і В. Грімм, А. де Губернатіс, Ф. Мюллер, Ф. Буслаєв. І. Худяков, О. Афанасьєв, І. Срезневський, О. Потебня, М. Костомаров, М. Максимович). Еволюційний напрям в етнології. Праця Ч. Дарвіна (1809-1882) «Походження видів шляхом природного добору» (1859). Провідні еволюціоністи: А. Бастіан, Е. Тайлор («Первісна культура», 1871, «Антропологія», 1881), Ш. Летурно, Л. Морган («Союз ірокезів», 1851, «Система спорідненості і сваяцтва в людській сім'ї», 1870). Концепція Л. Моргана розвитку шлюбу від групового до парного. Вплив еволюціонізму на етнологічні дослідження в Україні (І. Франко, Ф. Вовк, М. Ковалевський, М. Сумцов). Напрямки в етнології: культурно-історичний (Л. Морган, Е. Тайлор, М. Ковалевський), географічний (Й. Бахофен, О. Пешель), біологічний (А. Бастіан, Т. Ахеліс), соціологічний (Е. Дюркгейм, О. Конт). Історична школа в етнології (Ф. Боас). Дифузійнізм (теорія «культурних кіл»). Функціональна школа (Б. Малиновський). Фрейдизм, американська етнопсихологічна школа. Структуралізм. Головні наукові центри, товариства та музеї світу. Радянська школа в етнології. Розвиток української етнології (друга пол. XIX – XX ст.). Сучасний стан етнологічної науки в Україні. Організація етнологічної науки. Основні напрями науково-дослідної та музейної діяльності. Спеціальні інституції та їхні видання. Діяльність Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України. Журнал «Народна творчість та етнографія». Розвиток етнологічної науки в західних регіонах України. Інститут народознавства НАН України. Видання наукового журналу «Народознавчі зошити». Зв'язки українських вчених з етнологами близького зарубіжжя, Європи та світу. Міжнародний конгрес антропологічних та етнографічних наук. Кодекс професійної етики антрополога, етнографа та етнолога. Кодекс професійної етики українських антропологів і демографів (1992).

Блок 2. КЛАСИФІКАЦІЯ НАРОДІВ СВІТУ

Географічна класифікація та її роль у вивченні народів світу. Антропологічна класифікація (основні критерії). Ознаки і розміщення великих рас. Підраси, групи, перехідні і змішані раси. Використання в антропологічній класифікації генетичних критеріїв: груп крові, будови зубів та щелеп, особливих візерунків на подушечках пальців рук та ніг, дальтонізму (нерозрізнення деяких кольорів), смакових здібностей тощо. Релігійна класифікація. Давні вірування: магія, тотемізм, анімізм, шаманізм, політеїстичні і монотеїстичні релігії. Світові релігії: християнство (православ'я, католицизм, греко-католицизм, лютеранство, кальвінізм та ін.), буддизм, іслам. їхні суттєві догмати і риси та вплив на духовну культуру народів. Етнічні релігії: іудаїзм, зороастризм, брахманізм, конфуціанство, даосизм тощо. Етнолінгвістична класифікація (мовні сім'ї, гілки, групи і підгрупи). Сім'ї і групи мов: індоевропейська, сіно-тибетська, семіто-хамітська, дравідійська, картвельська, північнокавказька, уральська, алтайська, чукотсько-камчатська, ескімосько-алеутська, австро-азіатська, австронезійська (малайсько-полінезійська), андаманська, папуаська, австралійська, нігеро-кордофанська, ніло-сахарська, койсанська. Мови індіанців Америки та ін. Самостійні (ізольовані) мови (баскська, японська, корейська, айнська, бурушська, юкагирська, нівхська, кетська, тараска, зуні). Поділ індоевропейської сім'ї мов на гілки (східна, західна та балто-слов'янська) та групи. Східна гілка мов: індоарійська, іранська, вірменська, грецька групи мов. Західна гілка мов: романські, кельтська, германські, албанська групи мов. Балто-слов'янська гілка мов: слов'янська і балтійська групи мов. Поділ та характеристика слов'янської мовної групи. Класифікація народів за господарсько-культурними типами: збирачі, землероби ручної праці, ГКТ орного землеробства, скотарсько-землеробські типи, скотарі-кочівники та ін.

ПРОБЛЕМИ ЗАРУБІЖНОЇ ЕТНОЛОГІЇ.

а) Народи Австралії і Океанії. Загальна характеристика регіону. Історико-культурне районування Австралії та Океанії. Особливості історико-культурних районів та їх етнічний склад. Етногенез народів Австралії та Океанії. Матеріальна та духовна культура народів Австралії. Австралійські аборигени, їх антропологічний тип, мовна характеристика, сімейні і шлюбні відносини, побут, суспільна організація, традиційні заняття, вірування. Особливості традиційно-

побутової культури англоавстралійців. Народи Меланезії. Мікронезії. Полінезії. Етнічні процеси в Австралії та Океанії. б) Народи Західної Азії. Загальна характеристика азіатського материка та його народів. Концепції етногенезу народів регіону. Основні етапи етнічної історії. Сучасний етнічний склад і держави Західної Азії. Господарство. Особливості матеріальної та духовної культури народів Західної Азії. Сім'я і соціальні відносини. Вірування і релігії. Сучасні етнічні процеси в регіоні. в) Народи Південної Азії. Етноси Індії, Бангладеш, Пакистану, Шрі-Ланки, Непалу, Бутану та Мальдів. Етногенез та етнічна історія народів Південної Азії. Мови регіону. Основні господарсько-культурні типи. Матеріальна культура. Сім'я і суспільний лад. Традиції духовної культури. Особливості сучасних етнічних процесів в Південній Азії. Тенденції їх розвитку. г) Народи Південно-Східної Азії. Расова і етнічна характеристика народів регіону, їх мовні особливості. Країни Південно-Східної Азії. Основні етапи етнічної історії. Господарська діяльність. Матеріальна культура. Форми сімейно-шлюбних та соціальних відносин. Духовна культура і народна творчість. Вірування і звичаї. Сучасні етнічні процеси в регіоні. д) Народи Східної Азії. Етногенез і етнічна історія народів Японії, Китаю, Монголії, Південної та Північної Кореї. Антропологічний склад та етнолінгвістична класифікація народів регіону. Основні господарсько-культурні типи. Соціальна організація. Специфіка матеріальної та духовної культури народів Східної Азії. Роль релігій в історії народів регіону. Характеристика етнічних процесів. е) Народи Центральної Азії. Природні особливості та країни регіону. Етногенез та основні етапи етнічної історії. Етнічний склад населення до монгольських завоювань. Особливості етнічних процесів в Середній Азії в умовах входження її до складу Російської імперії та Радянського Союзу. Сучасний етнічний склад населення. Господарсько-культурні типи. Суспільна організація. Матеріальна та духовна культура. Вірування і звичаї. с) Народи Сибіру. Історико-культурні особливості Сибіру. Етногенез і етнічна історія. Завоювання Сибіру Росією та його наслідки. Лінгвістична і антропологічна класифікація народів Сибіру. Сучасний етнічний склад і господарсько-культурні типи корінного населення Сибіру. Основні форми сучасного господарства Сибіру. Релігійно-міфологічні уявлення і релігійні культури народів Сибіру. Сучасні етнічні процеси. ж) Народи Африки. Загальна характеристика африканського континенту. Природногосподарські зони, історико-географічне та історико-культурне районування. Географічне середовище, расовий, етнолінгвістичний та релігійний склад населення. Держави континенту. Етногенез та етнічна історія. Вплив арабської та європейської колонізації на формування сучасного етнічного складу населення. Особливості традиційно-побутової культури народів Північної, Північно-Східної, Західної, Тропічної, Центральної, Східної і Південної Африки. Койсанські народи, пігмеї та населення Мадагаскару. Сучасні етнічні процеси на африканському континенті. з) Народи Північної Америки. Загальна характеристика американських континентів та їх народів. Етногенез та етнічна історія доколумбової Америки. Країни Північної Америки. Особливості колонізації Північної Америки європейцями і формування її сучасного етнічного складу. Роль в цьому процесі негрів Африки. Расова та лінгвістична характеристика народів регіону. Аборигени Північної Америки. Основні мовні спільності (ескімосько-алеутська, атанакська, алгонкіно-вакашська та інші родини). Господарсько-культурні типи до європейської колонізації. Арктичні мисливці та рибалки, лісові мисливці, землероби. Сучасний стан господарства народів Північної Америки. Етнічні процеси в Північній Америці. і) Народи Центральної та Південної Америки. Країни Центральної материкової та Карибської і Південної тропічної та помірної Америки. Державні об'єднання доколумбової Америки: інки, ацтеки, майя. Землеробські народи Південної Америки. Європейська колонізація регіону та її наслідки. Роль індіанського, іспанського, португальського, негритянського та інших компонентів в формуванні сучасного етнічного складу населення. Його расові та лінгвістичні особливості. Традиційно-побутова культура та етнічні процеси в країнах Латинської Америки. ї) Народи Західної Європи. Загальна характеристика європейського материка та його народів. Держави регіону. Етногенез, етнічний та антропологічний склад населення Західної Європи. Етнолінгвістична класифікація: основні родини, романська, германська, кельтська, фіно-угорська та інші мовні групи. Їхні характерні риси. Регіональні особливості традиційно-побутової культури народів Західної Європи. Сучасні етнічні процеси. к) Слов'яни. Загальна регіональна характеристика: південні, західні і східні слов'яни. Держави і народи. Концепції етногенезу слов'ян. Основні етапи етнічної історії. Подібність та відмінності мов

слов'янської групи. Суспільний та сімейний побут слов'ян. Матеріальна і духовна культура. Давні вірування і сучасні релігії. Особливості етнічних процесів у слов'ян. л) Неслов'янські народи Східної Європи. Основні регіони розселення неслов'янських народів Східної Європи: Волго-Кам'я, Прибалтика, Європейська північ, Південь і Південний Захід. Їх антропологічна, етнолінгвістична та релігійна характеристика. Проблеми етногенезу та етнічна історія. Особливості етнічних процесів в рамках Російської імперії та Радянського Союзу. Господарство, матеріальна та духовна культура неслов'янських народів Східної Європи. Сучасні етнічні процеси. м) Народи Кавказу. Загальна характеристика Кавказу як особливої історико-етнографічної області. Держави і народи Північного Кавказу і Закавказзя. Антропологічний склад та етнолінгвістична класифікація народів Кавказу. Особливості етногенезу та етнічної історії. Сучасний етнічний склад населення. Заняття, побут, матеріальна та духовна культура народів Кавказу. Суспільне життя та сімейні відносини. Релігійні вірування. Фольклор та мистецтво народів Кавказу. Сучасні етнічні процеси. Головні тенденції етнічних процесів в світі на рубежі ХХ–ХХІ століть. Закономірності етнодемографічних та етнокультурних процесів. Перспективи міжетнічних стосунків.

Блок 3. ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОЛОГІЇ

Антропологічна і лінгвістична характеристики українців. Етногенез, концепції етногенезу українців. Український етнос. Межі етнічної території в історичному аспекті. Етнічні спільності на території України. Концепції етногенезу українців, засновані на теорії автохтонності. Антропологічна та етно-лінгвістична характеристика. Господарсько-культурні типи. Етнічні землі українців. Українська діаспора. Релігія. Етнічна історія. Формування української нації. Сучасні етнічні процеси. Історико-етнографічне районування України. Єдність і локальна специфіка традиційної культури українців. Поділ території України на етнозони: Наддніпрянина, Поділля, Полісся, Волинь, Карпати, Закарпаття, Буковина, Покуття, Слобожанщина, Південь України. Субетноси. Етнічний склад населення України. З історії української етнології. Накопичення етнографічних знань за часів Київської Русі. Етнографічні дані за літописними джерелами. Українські літописи XV – середини XVII століть. Короткий Київський літопис. Твори усної народної творчості. Густинський літопис. Полемічна література. Твори Івана Вишенського, Захарія Копистенського. Розвиток української етнології в другій половині XVII –XVIII столітті. Поглиблення етнографічних знань. Синопис 1674 р. Видатні українські вчені-етнографи Григорій Новицький, Василь Григорович-Барський. Літопис Григорія Грабянки і етнографічні відомості про побут козаків. Етнографічні дані у збірнику Климентія Зінов'єва. Опис ремесел. Передумови становлення української етнології наприкінці XVIII століття. Перша експедиція в Україну під керівництвом А.Гюльденштедта. Анкета-програма для опису України Ф.Туманського. Висвітлення культури й побуту українців у топографічних описах. А.Шафонський, Н.Загоровський. Етнографічна діяльність О.Рігельмана, Я.Марковича. Просвітницький напрям у розвитку української етнографії. Г.Сковорода, І.Котляревський, Г.Квітка-Основ'яненко. Українська етнологія в середині XIX століття. Діяльність українських вчених в галузі етнографії: А. Метлинський, М.Костомаров, В.Горленко, М.Максимович, Й.Бодянский, Я.Головацький, П.Куліш. Систематизація етнографічного матеріалу за програмами Російського Географічного Товариства. Внесок духівництва в розвиток етнографічної науки. Створення Комісії для опису губерній Київського учбового кола та її етнографічна діяльність (1851 – 1864 рр.). Праця Т.Шевченка в галузі української етнографії. Південно-західний відділ Географічного Товариства (1873 – 1876) і розвиток етнографії в Україні. Етнографічна діяльність В.Антоновича, П.Чубинського, М.Драгоманова, І.Франка, В.Гнатюка, В. Щербаківського, Д.Щербаківського, О.Пчілки, І.Манжури, О.Потебні, М.Лисенка, Хв.Вовка, М.Сумцова. Експедиції. Видання. Просвітницька діяльність. Збирання творів усної народної творчості. Етнографічні наукові осередки у 20 – 30-х роках ХХ століття. Етнографічна Комісія Всеукраїнської Академії наук (1921 – 1933). Кабінет антропології та етнології ім. Хв.Вовка (1921 – 1933). Наукове товариство ім. Т.Г.Шевченка у Львові (1892 – 1939). Етнографічне товариство у Києві (1925 – 1934). Кабінет музичної етнографії (1922 – 1933). Кабінет історичної пісенності. Сучасний стан розвитку етнології. Основні напрямки розвитку. Українські вчені-етнологи післявоєнного часу: В.Борисенко, М.Глушко, В. Горленко, Ю. Гошко, К. Гуслистий,

О. Дей, К. Матейко, Г. Стельмах, В. Борисенко, Р. Кирчів, Г. Кожолянко, С. Макарчук, В. Наулко, С. Павлюк, А. Пономарьов, Г. Скрипник, М. Тиводар. Основні заняття українців – орне землеробство, скотарство, садівництво, виноградарство (на півдні). Основні галузі: рільництво, городництво та садівництво. Бджільництво. Системи обробітку землі. Орні знаряддя праці. Український плуг. Млинарство. Розвиток домашніх і відхожих промислів і ремесел. Локальна специфіка. Обробка вовни і рослинного волокна. Льон та коноплі. Ткацтво. Деревообробні промисли і ремесла. Гончарство. Гутництво. Обробка каменю. Обробка металів. Вироби зі шкіри та рогу. Транспорт і засоби пересування. Мережа транспортних артерій – водних і сухопутних. Сухопутні шляхи: Соляний, Ромоданівський, Чумацький, Чорний, Кучманський, Покутсько-Золотий, Гетьманський. Водні засоби пересування. Поселення та житло українців. Типи сільських поселень (село, «свободи», хутори). Забудова поселень. Варіанти вільної забудови двору (безсистемна, «глаголем», «покоєм»). Характеристика «гражди» (Гуцульщина) та «підварку» (Полісся). Господарські будівлі. Українська хата. Однокамерне, двокамерне, трикамерне житло, «четвертак». Зрубні будови. Дах і його покриття. Планування житла. Інтер'єр і екстер'єр сільської хати. Розташування печі та «покуті». Сакральне значення печі та кутів. Українське народне вбрання. Типологія крою і пошиття, його художньо-естетичне оздоблення. Вишивки і мережива. Натільне, поясне, плечове та верхнє вбрання. Особливості головних уборів, взуття, прикрас. Сакральне значення окремих елементів одягу (сорочка, вінок, хустка, шапка, пояс). Повсякденний, святковий, весільний та ритуальний одяг. Дівочі прикраси і носіння вінків. Коралі і дукати. Локальні особливості одягу. Їжа та харчування, харчові запаси. Повсякденні страви. Режим харчування. Способи приготування їжі. Святкові і ритуальні страви. Приготування куті, «колива», писанок, випікання короваю і паски. Народна кулінарія. Обробка продуктів для тривалого зберігання. Вживання рослинних, молочних та м'ясних продуктів. Харчові заборони. Домашнє начиння та посуд. Хліб в обрядах українців. Громадський побут українців та звичаї. Сільське самоврядування. Дотримання звичаєвого права. Сільська громада. Парубоцькі і дівочі громади. Сім'я і сімейні взаємини. Пошана старшого в сім'ї. Мала моногамна дво-, трипоколінна сім'я. Шлюб і шлюбні ритуали. Звичаєвість і збереження традицій та дохристиянських обрядів. Морально-етичні норми. Поведінка, народний етикет. Народне мистецтво, іконопис. Усна народна творчість. Поетичний і прозовий фольклор. Думи і пісні. Обряди життєвого циклу людини. Обряди і звичаї родинного життя. Родини і хрестини. Приєднання нового члена сім'ї до родинного вогнища. Інститут кумівства і опіки. Вірування, пов'язані з народженням дитини. Виховання дітей в ранньому віці. Пестощі, забавлянки, коліскові пісні, казки, ігри. Весільна обрядовість та звичаєвість. Структура обряду, його локальні типи. Символіка та атрибутика. Вірування у весільному обряді. Поховальна обрядовість. Шанування культу померлих. Народний календар українців. Зимово-весняні свята та обряди. Свята зимового сонцестояння. Шанування скотарських культів. Культ землеробства. Культ померлих у новорічних обрядах. Водохрещення і завершення свят зимового сонцевороту. Перехід від зими до весни. Масниця. Піст. Великдень. Літньо-осінній цикл календарної обрядовості. Зелені свята і культ рослинності. Водіння Куста, Тополі, ставлення Віхи. Культ пращурів. Демонологічні уявлення українців. Свята літнього сонцестояння. Купальська обрядовість. Жнива. Перехід до осені. Спас. Покрова – свято землі. Народна медицина. Виникнення народної медицини та її місце у житті народу. Народні назви хвороб і погляди на причини їх виникнення. Народні лікарі, знахарі. Народні методи профілактики захворювань. Лікування травами. Засоби тваринного походження. Мінерали в народному лікуванні. Види лікувальної магії. Вербальні засоби в народному лікуванні. Види народного ужиткового мистецтва. Вишивка. Писанкарство. Килимарство. Народний живопис. Різьба по дереву. Вироби зі шкіри. Кераміка. Настінне малювання. Лозоплетіння. Народна етнопедогогіка. Народні знання. Виховання взаємоповаги в сім'ї. Традиційні форми виховання. Світоглядні компоненти у вихованні дітей. Почуття обов'язку, сорому, провини, відповідальності через призму народних традицій. Емоційно-психологічні моменти у вихованні дітей.

Рекомендована література

1. Білоус В. Етнографічні дослідження на західноукраїнських землях у третій чверті XIX ст. – Львів: ІН НАН України, 2000. – 187 с.; іл.

2. Болтарович З.С. Україна в дослідженнях польських етнографів XIX ст. – Київ: Наукова думка, 1976. – 139 с.
3. Борисенко В. Нариси з історії української етнології 1920–1930-х років. – Київ: Унісерв, 2002. – 88 с.; іл.
4. Вовк Хв. Студії з української етнографії та антропології. – Київ: Мистецтво, 1995. – 335 с.; іл.
5. Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження: Навч. посібник. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 288 с.; іл.
6. Етнографічні групи українців Карпат в 3-х томах/ за ред. С.Павлюка. 2020. 1152 с.
7. Етнографія українців: навч. посібн. / за ред. проф. С. А. Макарчука; вид. 3-є, перероб. і доп. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 711 с.
8. Кирчів Р.Ф. Етнографічне дослідження Бойківщини. – К.: Наукова думка, 1978. – 174 с.
9. Кісь О.. Усна історія: концептуальні засади. Україна модерна 2007. <https://utppublishing.com/doi/pdf/10.3138/ukrainamoderna.11.007x>
10. Макарчук С. Історико-етнографічні райони України. Львів, 2012.
11. Мала енциклопедія українського народознавства. Львів: ІН НАН України. 2007.
12. Павлюк С. Словник основних понять і термінів з теорії етнології. Львів: ІН НАН України, 2008. 256 с.
13. Петров В. Походження українського народу. Київ: Фенікс, 1992. 192 с.
14. Поділля: історико-етнографічне дослідження. Київ: НКЦ «Доля», 1994. 504 с.
15. Сапеляк О. А. Етнографічні студії в Науковому Товаристві ім. Шевченка (1898-1939 р.р.) /. – Львів, 2000.
16. Сегеда С. Історична антропологія України / Інститут народознавства НАН України. – Львів, 2021. – 424 с.
17. Тарас Я. Сакральна дерев'яна архітектура українців Карпат: культурно-традиційний аспект. – Львів, 2007. – 640 с.
18. Тиводар М. Етнологія. Навчальний посібник. Львів, 2004.
19. Українське народознавство : навчальний посібник / за загальною редакцією С.П. Павлюка. К., 2004.
20. Українці: Історико-етнографічна монографія у двох книгах / За наук. ред. А. Пономарьова. – Опішне: Українське народознавство, 1999. – Кн. 1. – 527 с.; Кн. 2. – 541 с.; іл.

Структура завдання фахового вступного випробування та критерії оцінювання

1. Екзаменаційний білет фахового вступного випробування складається із трьох аналітичних питань, що потребують розгорнутої відповіді — по одному питанню з кожного блоку програми. Четвертим компонентом вступного випробування є презентація вступником дослідницької пропозиції.

2. На виконання фахового вступного випробування відводиться дві години.

3. Письмова екзаменаційна робота виконується ручкою чорного або синього кольору на листі А4 з печаткою Інституту народознавства. У ньому вступник вказує своє прізвище, ім'я та по батькові; спеціальність та назву освітньої програми, на яку вступає; номер екзаменаційного білету; записує відповіді на запитання екзаменаційного білету. В кінці роботи вступник ставить свій особистий підпис. Лист А4 з письмовою відповіддю, підписаний вступником, здається членам атестаційної комісії, які проводять іспит.

4. Оцінка за іспит — це сума балів, одержаних за відповіді на запитання з екзаменаційного білета та захист дослідницької пропозиції.

Схема оцінювання:

Компонент	Максимальна кількість балів
Питання з блоку 1	20
Питання з блоку 2	20
Питання з блоку 3	20
Дослідницька пропозиція	40
ВСЬОГО	100

5. Критерії оцінювання завдань із блоків:

Вступник продемонстрував володіння фактичним матеріалом, фаховими поняттями та термінологією; виявив глибоке розуміння історичних явищ та процесів, здатність аналізувати історичні факти та події, знання сучасної фахової літератури з проблематики; вміє відстоювати власні погляди на проблему, робити аргументовані висновки узагальнення, наводити аналогії та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.	20 балів
Вступник загалом володіє фактичним матеріалом, фаховими поняттями та термінологією, розуміє історичні явища та процеси, вміє наводити аналогії та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити виважені висновки узагальнення, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.	15-19
Вступник загалом володіє фактичним матеріалом, наводить власне розуміння фахових понять та термінології, орієнтується в суті історичних явищ і процесів, вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робить в цілому правильні висновки, встановлює причинно-наслідкові зв'язки.	10-14
Вступник в цілому орієнтується у фактичному матеріалі, демонструє поверхове розуміння історичних явищ та процесів, водночас відповідь непослідовна або часткова.	5-9
Вступник слабо володіє фактичним матеріалом, відповідь непослідовна і неповна, допущено грубі помилки у висновках.	1-4
Відповідь відсутня / не дотримується академічної доброчесності.	0

Критерії оцінювання дослідницької пропозиції наведені вимогах до дослідницької пропозиції. Мінімальна позитивна оцінка фахового вступного випробування складає 80 балів.